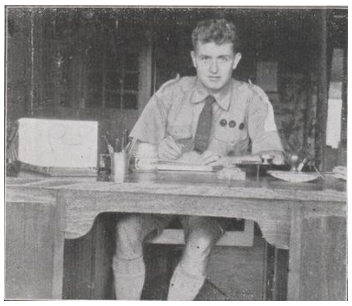
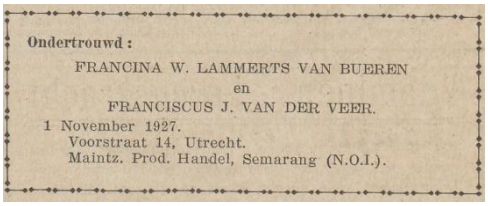
Frans van der Veer

Franciscus (Frans) Johannes van der Veer is geboren op 22 september 1904 in Utrecht. Hij was de zoon van Johannes Petrus van der Veer en Arnolda Maria Nieuwenhuijzen.

In 1921 was hij patrouilleleider van de Zwaluwenpatrouille van troep 4, afdeling Utrecht. In 1924 was hij hier voortrekker. Twee jaar later, in 1926 vertrok hij naar Nederlands Indië en ging wonen in Semarang.

Op 21 november 1927 trouwde hij bij volmacht met Francina Wilhelmina Lammerts van Bueren. Zij was op dat moment in Utrecht en hij in Semarang, NOI. Ze kregen vier kinderen.

Ondertrouwd :

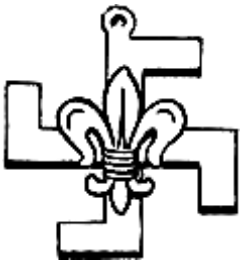
FRANCINA W. LAMMERTS VAN BUEREN

en

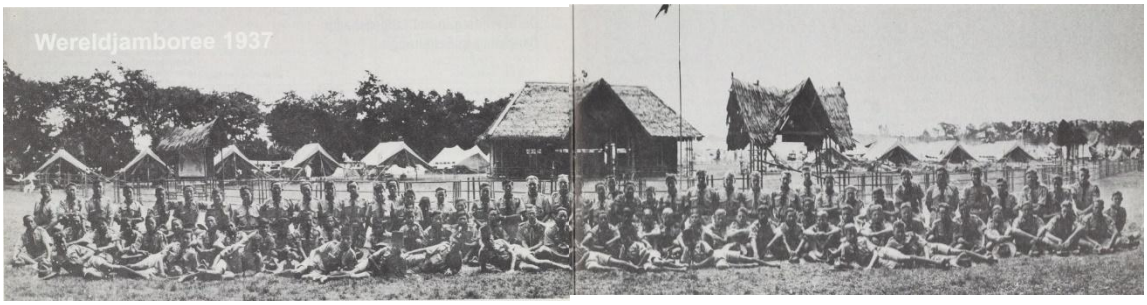
FRANCISCUS J. VAN DER VEER.

1 November 1927.
Voorstraat 14, Utrecht.
Maintz. Prod. Handel, Semarang (N.O.I.).

In 1928 werd voor het eerst de Midden Java Rally georganiseerd. Aanwezig waren de afdeling Semarang, Magelang, Poerwokerto en Salatiga met in totaal 146 padvinders, padvindsters en leiders. Er werd een comité opgericht om jaarlijks een Rally te organiseren. Dr. Soetema was één van de comité leden. Samen met Van der Veer uit Semarang en Blogg uit Poerwokerto. Hij was vanaf januari 1930 eindredacteur en het redactieadres van *Het Padvindersblad, de officiële uitgave van de NIPV*. In 1930 woonde hij blijkbaar in Batavia, want hij was toen hopman van de gemengde groep 3 in Batavia. Op 27 mei 1934 kreeg hij in Semarang de gouden Swastika opgespeld, als waardering voor zijn inzet voor de padvinders in Semarang. In maart 1934 droeg hij zijn functie als eindredacteur van Het Padvindersblad over aan Jan Loogen, oubaas uit Semarang, omdat hij naar Nederland vertrok.

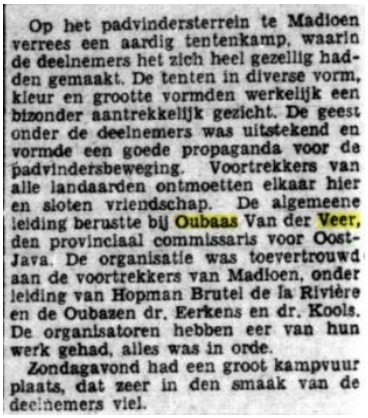

In de aanloop naar de Wereld Jamboree in 1937 was hij assistent Hoofdkwartier-commissaris voor de Jamboree 1937 bij de NIPV. Hij woonde toen in Amsterdam. Daar was hij ook groepsleider en assistent voortrekkersleider bij de Nakotas stam van groep 4, Grijs, Hendrick de Keyser. Tijdens de Wereld Jamboree was hij assistent contingentsleider van de het contingent uit Nederlands Indië.

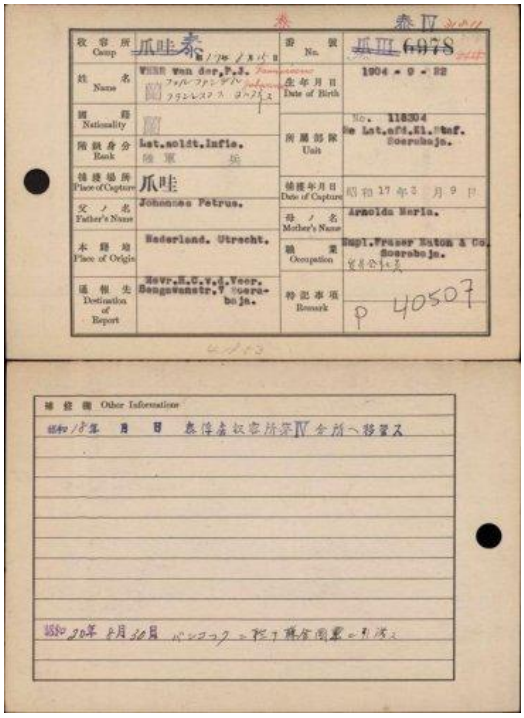

De Nakotas stam werd in 1930 opgericht en Ton Koot was de eerste Oubaas, In september 1932 kreeg de stam de naam Nakotas en een embleem: een brandend vuur met daaronder de stamnaam. Nakotas betekent ‘Vrienden’ en komt van de Zwartvoet-indianen in Amerika.
Het was een actieve stam en in *De Huifkar, het maandblad voor en door Nederlandse Voortrekkers* verschijnen regelmatig verslagen van activiteiten.
Op 27 oktober 1934 werd hun stamhut in de Muiderpoort in Amsterdam feestelijk geopend. Een groot aantal stamleden was actief tijdens de Wereld Jamboree in 1937 in Vogelenzang.

Op het padvindersterrein te Madioen verrees een aardig tentenkamp, waarin de deelnemers het zich heel gezellig hadden gemaakt. De tenten in diverse vorm, kleur en grootte vormden werkelijk een bizonder aantrekkelijk gezicht. De geest onder de deelnemers was uitstekend en vormde een goede propaganda voor de padvindersbeweging. Voortrekkers van alle landaarden ontmoetten elkaar hier en sloten vriendschap. De algemeene leiding berustte bij Oubaas Van der Veer, den provinciaal commissaris voor Oost-Java. De organisatie was toevertrouwd aan de voortrekkers van Madioen, onder leiding van Hopman Brutel de la Rivière en de Oubazen dr. Eerkens en dr. Kools. De organisatoren hebben eer van hun werk gehad, alles was in orde.
Zondagavond had een groot kampvuur plaats, dat zeer in den smaak van de deelnemers viel.

Na terugkeer op Java werd hij provinciaal commissaris voor Oost Java bij de Nederlandse Indische Padvinders Vereniging. Hopman Brutel de la Rivière en de oubazen Van der Veer, Eerkens en Kools organiseerden in augustus 1941 een Voortrekkers-Laer op het padvindersterrein te Madioen met 160 deelnemers. In Soerabaja was hij als oubaas betrokken bij de Ruyterstam van groep Oranje Blauw uit Soerabaja. Jaap Hendriks was voortrekker bij hem.

Camp 収容所 丞哇泰
No. 番號 丞III 6978
Name 姓名 VISSER Van der, P.J.
Nationality 國籍
Rank 階級身分 Lst.soldt.Infie.
Place of Capture 捕獲場所 丞哇
Father's Name 父ノ名 Johannes Petrus.
Place of Origin 本籍地 Nederland. Utrecht.
Destination of Report 通報先 Gouv.M.U.v.J.Voor. Oengawanstr.7 Soera-baja.
Date of Birth 生年月日 1904 - 9 - 22
Unit 所屬部隊 No. 118304 De Lst.afd.El.Genf. Soerabaja.
Date of Capture 捕獲年月日 昭和17年3月9日
Mother's Name 母ノ名 Arnolds Maria.
Occupation 職業 Empl.Fraser Eaton & Co. Soerabaja.
Remark 特記事項 P 40507
Other Information 補給欄
昭和18年 月 日 泰俘虜收容所第IV分所ヘ移轉ス
1880 30年 8月 16日 バンコック ヲ出テ轉任同僚ニ別ル

Tijdens de mobilisatie was hij Landstorm soldaat bij in de infanterie bij het 2e bataljon Landstorm in Soerabaja. Hij werd op 9 maart 1942 krijgsgevangen gemaakt in Soerabaja en geïnterneerd op Java. Vervolgens is hij via kamp Changi in Singapore naar Thailand gebracht om te gaan werken aan de Birmaspoorlijn.

De Birma-Siamspoorweg, Birmaspoorweg of Dodenspoorlijn was een spoorlijn van 415 km tussen Non Pladuk in Thailand (Siam) en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). De spoorlijn was voor de Japanse bezetters nodig om een directe verbinding naar de kust van Birma te creëren, zodat Japanse schepen niet meer om het hele schiereiland hoefden te varen.

Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. Er werd gebruikt van oude spoorlijnen die onder andere op Java en andere bezette gebieden in Zuidoost Azië ontmanteld werden. De Japanners maakte gebruik van krijgsgevangenen en burgers om de spoorlijn aan te leggen. Er werd aan de beide uiteinden van de spoorlijn in Thailand en in Birma begonnen met werken. Alle krijgsgevangenen werden in groepen onder de kampen verdeeld die naast de rivieren Khwae Yai en Khwae Noi waren geplaatst. Als een traject klaar was, ging een groep naar een volgend werkkamp om aan een volgende traject te werken. In de zomer van 1943 werd de zogeheten ‘Speedo-tijd’ door de Japanners ingevoerd. De dwangarbeiders moesten zich dubbel inspannen om het spoor af te krijgen. De dwangarbeiders ontmoeten elkaar in oktober 1943 in Konkuita.

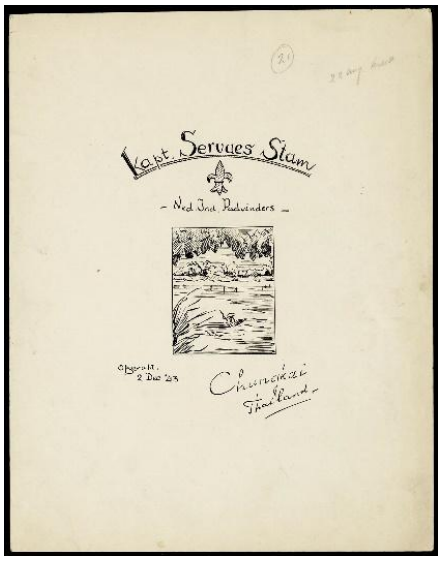
Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders.15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding (7000 Britten, 4500 Australiërs, 130 Amerikanen en 3000 Nederlanders). Daarnaast stierven ongeveer 100 000 Thaise en Indonesische romoesja's en Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg.

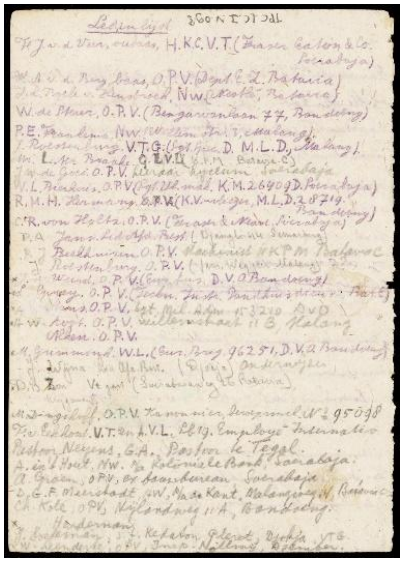
Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. Ook moest er bijvoorbeeld hout gekapt worden om de stoomtreinen te laten rijden. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders maakten. Op een aantal plekken werden ook hospitaalkampen ingericht. Een deel van de krijgsgevangenen die gewerkt hadden aan de aanleg, werden als dwangarbeider naar Japan verscheept.

In kamp Konyu III moedigde commandant Smits de militairen aan samen een stam te vormen. Een grote groep oud-padvinders en belangstellenden sloot zich bij deze eerste Thaise stam aan, die naar de commandant genoemd werd. Frans van der Veer was één van hen. Van de 600 Nederlandse krijgsgevangenen werden er 21 lid en ook één van de 375 Australiërs, een sergeant majoor uit Tasmanië, sloot zich aan. Op 22 februari 1943 werd een kampvuur ter ere van Baden Powell gehouden. Later hoorden de stamleden dat juist op deze dag provinciaal commissaris Van Rijn in kamp Kinsayok, 15 km verderop, waas overleden. In maart werd de groep verplaatst naar Kinsayok. Ze wilden daar de stam voortzetten en er sloten zich nog 6 oude bekenden van Java aan. Maar het werk aan de spoorlijn was zwaar, het aantal zieken en doden zo groot en de voedselsituatie zo slecht dat iedereen daar vooral mee bezig was.

Van hier kwam hij terecht in Kamp Tamarkan, op 55 km van Non Pladuk. Het was eerst een werkkamp (bij de aanleg van de spoordijk en spoorbrug) over de rivier Kwai. Van mei tot december 1943 was het een hospitaalkamp. Het was een uitstekend kamp dankzij de Engelse commandant Colonel Toosy, de Australische chirurg Majoor Moon en de Nederlandse legerpredikant ds. Carel Hamel. Hamel was het lichtend voorbeeld van een geestelijke in moeilijke tijden. Een aantal (oud) scouts kwamen in het kamp samen en wilden de legerpredikant eren door de stam naar hem te noemen. Hieronder waren Simon Wolfard en Frans van der Veer. Er was een vrij mild regime waardoor samenkomsten mogelijk waren. Er werd niet alleen over typische Scoutingzaken gesproken maar er waren ook allerlei andere lezingen over bv de landbouwvoorlichtingsdienst op Java of bedrijfskunde. De stam groeide aan tot 30 leden en floreerde. Met het vertrek in december 1943 naar Chungkai kwam de stam tot een natuurlijk einde.

Hij kwam terecht kamp Chungkai. Kamp Chungkai lag 57 km van Non Pladuk, aan de samenvloeiing van de twee grote rivieren, de Mae Khlaung en de Khwae Noi. Hier werd gewerkt aan twee bruggen over de rivier de Kwai. Het kamp werd later een groot hospitaalkamp met heel veel zieken, die terugkwamen van de hoger gelegen werkkampen langs de spoorlijn. Het was tevens een doorgangskamp voor mannen, die op weg waren naar de hoger gelegen werkkampen. Chungkai werd geopend in november 1942 en bleef in bedrijf tot het in juni 1945 werd gesloten. Veel scouts uit Java vonden elkaar daar weer. Op 2 december 1943 werd de Kapitein Servaes Stam oprichting. De stam was genoemd naar Kapitein Servaes die hospitaalwerk verrichtte in Chungkai. De bijeenkomsten vonden plaats

onder de boom in de moestuin. Frans van der Veer was Oubaas en Hendrikus werd Baas van deze stam. De stam heeft bestaan tot mei 1944.

Vervolgens komt hij terecht in Kamp Tamuan. Dit kamp lag 39 km van Non Pladuk. Dit kamp werd in april 1944 het grote hospitaalkamp (in plaats van Tarsao-130). Het bestond uiteindelijk uit 30 barakken, met een omheining en een diepe gracht er om heen; iedere barak had toen schuilloopgraven. In augustus 1945 werden in dit kamp alle krijgsgevangenen uit de omgeving verzameld. Het kamp Tamuan werd bevolkt door geallieerde krijgsgevangenen uit Tasao en Tsjunkai, onder wie veel scouts die in vorige kampen deel hadden uitgemaakt van de Voortrekkersstammen. In Kamp Tamuan werd op 18 mei 1944 de Colonel Dunlop Stam opgericht. Frans van der Veer, Johannes van der Zant en Leo ter Braake werden hier Oubaas. Als Oubaas voor de Engelsen en Aussies werd gekozen voor Lt. Alex M. Service. In totaal hebben hier 64 stamleden aan deel genomen, onder wie onder wie Frederic Bert Sanders en Johannes Gerardus Gerdez, het aantal varieerde per week, want vaak werden de jongens weer overgeplaatst. Bij regen kwamen ze bijeen in de stores van Luitenant Sanders. Bij droog weer buiten. De stam heeft 13 maanden bestaan en is opgeheven 12 juni 1945, door vertrek naar andere kampen. Het werk was nuttig en de geest bijzonder kameraadschappelijk. Gerdez maakt tijdens de oorlog allemaal tekeningen van het leven in het kamp. Hij overleed in Tamuan op 8 januari 1945 aan hersenmalaria. Van der Veer gebruikt zijn tekeningen later in het boekje Achter Kawat en Gedek.

Hij werd op 15 augustus 1945 bevrijd in kamp Nakom Paton.

Na de bevrijding werd Van der Zant hoofd van het onderwijs, belast met het organiseren van onderwijs aan kinderen in de drie kampen in Siam (Thailand) waar Nederlanders verbleven voor ze naar Nederland konden terugkeren. Krijgsgevangenen werden hier met hun vrouwen en kinderen herenigd. Hij vroeg Hopman Van der Veer om als algemeen leider (soort districtscommissaris) de opstart van Scoutinggroepen op zich te nemen. Onder zijn leiding herleefde Scouting. Op 5 januari 1946 werd de beweging gestart en ontstonden drie groepen, in het Julianakamp en Wilhelminakamp in Nakom Paton en het Emmakamp in Tamuan. Omdat er gebrek was aan alles, maakten de jongens veel zelf, totempalen, troepvaandels, patrouillevlaggen. Ze kregen de beschikking over oude legeruniformen die goed geschikt waren voor shirts en padvindersbroeken. Akela Wijna, die in het Wilhelminakamp in Nakom Paton, begon met activiteiten voor welpen.

Na de oorlog verzamelt Frans van collega's verhalen over de kampen waar ze in de oorlog verbleven. Hiermee stelt hij het boekje *Achter Kawat en Gedek* samen. In 1945 schrijft hij ook een verslag van de ervaringen van een dienstplichtig militair als geïnterneerde op Java

en als dwangarbeider aan de Birmaspoorweg. Dit wordt in 1995 als boekje uitgegeven met de titel: *Een man zonder ring: dagboek van een vader aan de Dodenspoorweg.*

Oranjestad. — In de Cocostuin van de familie de Veer bij de Franse Pas vond zaterdagmiddagavond de installatie plaats van een elftal jonge naamen tot Voortrekkers. Ze werden lid van de stam van de Baden Powell groep te Dakota. Met het gebruikelijk ceremoniel werden door oubaas Burleson, geassisteerd door C. Baiz, geïnstalleerd Frederik Oduber, Filip Ras, Raymundo Vrolijk, Rudolf Rijke, Huberi Diaz, Baxter Johnson, Arthur Enser, Rudy Harms, Dario Henriquez, Franklin Schob, Franklin Scholten en Harry van den Brink. Uit padvinderskringen waren onder anderen aanwezig de V.T. leider Agumbero, de groepsleider J. Baix, de Assistent Districtscommissaris, Oubaas Pieters van de Katholieke Verkennersgroep St. Franciscus en J. Opdijke, leider van de Amerikaanse padvinders. Tal van ouders en belangstellenden gaven akte de presence. Groepsleider Lobbrecht van Sint Nicolaas kwam met een aantal Arowakkers te voet van Sint Nicolaas naar de plechtigheid.

Na de plechtigheden was er een kampvuur met zang, muziek en voordrachten.

In mei 1946 komt hij aan in Nederland. Eind van het jaar gaat hij terug naar Indië. Hij wordt hoofdkwartierfcommissaris Voortrekkers. In februari 1948 organiseert hij als Provinciaal Commissaris in Oost Java van de N.I.P.V. een leiders-koempoelan. Hij scheid van zijn vrouw en hertrouwt. In de zomer van 1955 keer hij terug naar Nederland Hij wordt dan vanuit de NPV belast met het “witte stappenplan”. Hij richt groepen op in plaatsen waar die nog niet zijn. Hij was zeer actief in Zeeland, Zuid Holland en de Achterhoek. In 1964 wordt hij Commissaris Buitenland bij de NPV. Hij vertrekt naar Suriname en Curaçao.

„Leiders-Koempoelan”
Van Ned.-Ind. Padvinderij

Gedurende de Paasdagen zal onder leiding van de districtscommissaris van de N.I.P.V., oûbaas Van de Veer, een „leiders-koempoelan” worden gehouden op het terrein van de H.B.S., waaraan door een 60-tal padvinder-leiders zal worden deelgenomen. De bedoeling is de onderlinge band te verstevigen.

Zondagmiddag zal de bijeenkomst om 16.30 uur geopend worden en Maandagavond zal er een kampvuur ontstoken worden.

Frans is overleden op 18 december 1983 in Laren.

Meer informatie

De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 7, 1921, no. 31, 01-10-1921 » 01 okt 1921 - Pag. 5 | Delpher
De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 10, 1924, no. 2, 19-01-1924 » 19 jan 1924 - Pag. 17 | Delpher
De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 12, 1926, no. 4, 1926 » 1926-04 - Pag. 32 | Delpher
De padvinder; algemeen orgaan voor de Vereeniging "De Nederlandsche Padvinders", jrg 13, 1927, no. 11, 1927 » 1927-11 - Pag. 34 | Delpher
Algemeen handelsblad voor Nederlandsch-Indië » 29 mei 1928 - Art. 14 | Delpher
Het Padvindersblad; officieel orgaan der Vereeniging Nederlandsch Indische Padvinders, jrg 20, 1934, no. 3, 1934 » 1934-03 - Pag. 6 | Delpher
Het Padvindersblad | Delpher
De Indische courant » 24 nov 1927 - Art. 116 | Delpher
Achter-kawat-en-Gedek.pdf (s-i-d.nl)
De koerier » 10 apr 1930 - Art. 11 | Delpher
Het nieuws van den dag voor Nederlandsch-Indië » 04 apr 1930 - Art. 29 | Delpher
De Indische courant » 03 sep 1941 - Art. 152 | Delpher
De Indische courant » 03 sep 1941 - Art. 152 | Delpher
Japanse interneringskaarten, Surname: Veer | Nationaal ArchiefHuwelijk Franciscus Johannes van der Veer & Francina Wilhelmina Lammerts van Bueren op 21 november 1927 te Utrecht, provincie Utrecht » Open Archieven
Kapt. Servaes Stam Ned. Ind. Padvinders opgericht 2 Dec'43 Chungkai Thailand' - Het Geheugen (delpher.nl)
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 22, 1937, no 10, 1937 » 1937-11 - Pag. 43 | Delpher
Moesson | 1 juli 1995 | pagina 50 - Moesson Digitaal Tijdschriftenarchief (pictura-dp.nl)

Een man zonder ring : dagboek van een vader aan de Dodenspoorweg
BoekNed
Birma-Siam-spoorweg (japansekrijgsgevangenkampen.nl)
3162 Veer, F.J. van der krijgsgevangenkampen Java, Birma-Thailand (NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies) - NIOD (archieven.nl)
De verkenner; off. orgaan voor de Padv. Beweging in Nederland, 1946, no 6, 15-03-1946 » 15 maa 1946 - Pag. 4 | Delpher
Logboek Nakotas stam 1930-1940, incl Stamregister 1930-1937 (113) Scoutingmuseum Baarn
Krijgsgevangenem Siam en Birma - Nationaal Archief
De locomotief » 15 sep 1938 - Art. 25 | Delpher
Indische Leidersblad 1947(3-4)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.